

ВЪРХОВНА КАСАЦИОННА ПРОКУРАТУРА

София 1000, бул. "Витоша" №2, тел: 02/92 19 454, факс: 9871548

Изх. № 12888/2012г.
София. 25.11.2012г.
(Моля, цитирайте при отговор)

вх. № КК-253-13-19-3/05.11.2012

ДО
Г-ЖА ДАНИЕЛА ПЕТРОВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА
ПО КУЛТУРАТА, ГРАЖДАНСКО-
ТО ОБЩЕСТВО И МЕДИИТЕ
КЪМ НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ПРЕДСЕДАТЕЛ,

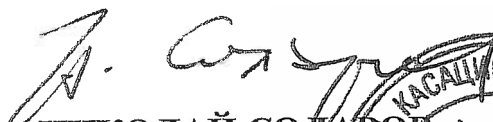
В отговор на Ваше искане до Главния прокурор, приложено Ви изпращам нашето становище по внесения от Министерството на културата проектозакон за изменение и допълнение на Закона за културното наследство.

Съжалявам за забавянето, но искахме да направим лична среща с Министъра на културата и колегите от инспектората и правния отдел на МК, защото бяхме шокирани от тяхната покана да обсъдим и евентуалното „възстановяване“ на §5 от Преходните и заключителни разпоредби в закона, по силата на който колекционерите следваше в едногодишен срок да предоставят за регистрация корекциите си по надлежния ред. Този срок вече беше удължаван и считаме, че поставянето на въпроса е противоконституционно и би представлявало амнистия не само на нередовните колекционери, но и на всички придобили незаконно културни ценности в последните пет години. На практика това е амнистия и искахме да го заявим категорично на колегите от МК, а не в медиите.

Със съжаление и в този законопроект съсловието на антикварите не съществува. Според нас, а и според по-голямата част от континенталните европейски правни системи дейността им, доколкото търгуват не с обикновени стоки, а с културни ценности, следва да се регулира именно от този закон, а не от общото търговско право.

Надявам се да, приемете нашето становище и да обсъдим в комисията притесненията си за някои недомислици в проекта.

ОСТАВАМ С УВАЖЕНИЕ:

НИКОЛАЙ СОЛАКОВ

ПРОКУРАТУРА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ВЪРХОВНА КАСАЦИОННА ПРОКУРАТУРА

СТ А Н О В И Щ Е

ОТНОСНО:

Проекто - Закона за изменение и допълнение на Закона за културното наследство /ЗКН/, внесен от Министерски съвет в Народното събрание на 15.10.2012г. /сигнатура 202-01-65/. Изпратен за становище от ВКП от парламентарната комисия по култура. Вх.№12888/2012г. от 24.10.2012г. по описа на ВКП /Вх.№6293/2012г. по описа на ГП/.

По §1. Изменение на чл.7, ал.3.

Предлаганото изменение води до възможност за придобиване от частни лица на фрагментите от археологически или други предмети, които са в разрушен вид (т.нар. „масов археологически материал“)

За нас този текст е изключително притеснителен, защото от една страна това предложение влиза в пълно противоречие с чл.2а, ал.1 от действащия Закон за културното наследство. Освен това считаме, че това е противоконституционен текст тъй като всички археологически движими културни ценности, цялата т.нар. „археология“ е публична държавна собственост в последните 130 години и в сега действащата конституция.

На трето, но не на последно място една такава принципна промяна в закона би довела до провалянето на всички висящи и бъдещи дела „иманярство“ поради предоставената по силата на това изменение възможност на обвиняемите да се позовават на липсата на пряк умисъл от страна на извършителите.

Би било казуистика, но искам категорично да напомня, че едни от най - известните случаи на опити за трафик през граница и Италия „Аферата Медичи“ (има данни и за подобни опити и у нас) са свързани с повреждане на изключително скъпи керамични предмети-културна ценност и след възстановяването им са предлагане на аукциони в Лондон и САЩ.

По §4. Изменение на чл.19, ал.1, т.3

Предлаганото изменение създава административно-правни функции за търговски субект, каквото би представлявало новообразуваното Държавно предприятие „НЦНКН“.

Според нас това е недопустимо по смисъла на АПК /Административно-процесуален кодекс/. Отделен е и формално-юридическият въпрос, че терминът „предприятие“ не е легален термин по смисъла на АПК. Би било уместно да се прецизира съгласно определеното в чл.21 от АПК.

По §6. Създаване на нов чл.20а, ал.1, т.4

Предлаганото изменение влиза в противоречие с възложените на ДП „НЦНКН“ административно-правни функции с изменението на чл.19, ал.1, т.3 (§4).

За нас това би било един сериозен източник на корупционни практики и да легализира възможността от съответната престация, дарение в конкретния случай, което след това да се разпредели като бонус, за да получиш положително становище по чл.19, ал.1, т.3 във вр. чл.84, ал.2, както и по изменения чл.58, ал.4, изменения чл.61, ал.1.

Срамна практика беше в изтеклите години принципът – „ще получиш разрешението, ако проекта направи еди коя си фирма“. Имаме внесени обвинения за аналогични случаи свързани с бивши служители на НИПК.

Тук няма да коментираме но следва да маркираме и наличието на грубо противоречие между нов чл.20а, ал.1, т.4 и изменен чл.19, ал.3, което би довело до нарушаване на правилата на свободната конкуренция.

По §8. Изменение на чл.36

Считаме, че с изменението на чл.36 и сл., се утвърждава тенденцията започнала с новосъздадения чл.109а, за налагане на фигурата на т.нар. „обществени колекции“ като начин за заобикаляне на режима на частните музеи, установен в чл.30 от действащия ЗКН.

Намираме, че този режим в по-голяма степен гарантира, както контрола върху движимите културни ценности, така и тяхното съхранение и опазване и на последно място прозрачността на законосъобразното придобиване на експонатите.

По §18. Изменение на чл.64, ал.2

В специализирания експертен съвет, като членове се предвиждат частни лица, упражняващи стопанска дейност */експерти по консервация и реставрация вписани в регистъра...и други специалисти/*, която се регулира с решения на същия съвет */според правомощията на съвета от следващата нова алинея на същия член-чл.64, ал.3/*.

Това поражда систематичен конфликт на интереси. Би било аналогично във висшия съдебен съвет да участват адвокати в това им качество и да решават кадровите въпроси на прокурорите и съдиите при които или срещу които водят дела?!

По §22. Изменение на чл.73, ал.1

С квалификацията „значителни“ се променя директно степента на правната защита на недвижимите културните ценности. Кой преценява, че са налице „значителни увреждания“. Ако това са, както е посочено-лицата по чл.72, ал.2, т.е. собственик или концесионер, то те не е задължително да са компетентни в материята на опазването на НКЦ.

Ако се установи че „значителни увреждания“ са тези от които сградата би могла да се срути, или се е срутила, то няма ли да е вече късно да се предприемат спасителни мерки. Ако се приеме, че „значителни увреждания“ има и в други случаи, то тогава кой ще даде легално тяхната дефиниция, както и при кой случай прокуратурата ще търси отговорност от собствениците или длъжностните лица за бездействие. Ако се остави това да се даде от съдебната практика в рамките на едно-две десетилетия, то дали ще останат въобще недвижими културни ценности за да ги защитаваме?

По §36. Изменение на чл.128, ал.3 и 5

Измененията в този член предизвикват у нас изключително голямо притеснение за възможно противоправно поведение от страна на директорите на РИМ, което се основава на практиката ни в последните двадесет години. С предложените изменения се оправомощават

регионалните музеи да издават разрешение за износ на движими културни ценности в чужбина респективно в рамките на ЕС. По досегашният режим (чл.130 от ЗКН) това се извършваше от министъра на културата. Изменението кардинално либерализира режима и го прави труден за контрол, предвид съществуващото т.нар „двойно подчинение“ и възможностите за неконтролирани и нерегламентирани връзки с криминалния контингент от местни иманярски групи.

Регистърът, който се води към министъра на културата по чл.130/нов/ не дава достатъчна гаранция за контрол, тъй като една малка снимка – паспортен формат на въпросната движима културна ценност и два-три реда описание, не могат да дадат пълна представа за истинската стойност на предмета. Не е далеч от практиката ни хипотезата за повторна невъзможност за оценка на предмета, на категоричното определяне на неговото културно, историческо и научно значение или дали е част от коментирания вече „масов материал“.

По §39. Изменение на чл.147, ал.5, т.2

Според текста, спасителни разкопки се извършват само при риск от „разрушаване“ на недвижимата културна ценност. Терминът „разрушаване“ тълкуван граматически, означава пълно заличаване на обекта. Това значи ли, че мерки за запазване целостта на въпросната движима културна ценност ще се вземат само в най-крайния случай. Не е ясно какво ще се прави при риск от „увреждане“ на НКЦ. Дали такава особеност на квалификацията няма да развърже ръцете на заинтересованите „строители“ да реализират намеренията си безогледно в защитените културни зони.

По §46. Изменение на чл.161, ал.1, изр. първо

Неяснотата също и тук създава възможности за противоречива практика и корупционни дейности. Кой и на базата какви критерии според промяната на този състав ще преценява, че е на лице „необходимост“ от използване на „деструктивни методи“.

По §47. Изменение на чл.163

Неяснотата и противоречивостта в тези изменения налагат няколко тревожни въпроса за отварянето на възможности за нееднаквото прилагане на закона и съответно за сериозни корупционни практики.

Какво значи в контекста на дефиниране на консервацията и реставрацията на недвижимата културна ценност/НКЦ/ словосъчетанието: „улесняване на тяхното възприемане и оценка, както и съвременно използване на недвижими културни ценности“, както и ако съчетаем това с новоналожения термин „адаптация“, посочен като нещо различно от консервация и реставрация. За нас на първо място това би довело до пълното обезсмисляне на разпоредбата и фактическата невъзможност за прилагането на чл.278б от НК.

Тази промяна в чл.163 не дава отговор на основния въпрос по битуването на НКЦ, а именно кое следва да има превес - максималното запазване на автентичността му или съвременното възприемане и съвременното му използване, пречупени през призмата на адаптацията като самостоятелен метод, различен от консервацията и реставрацията. Имаме вече няколко заведения „Руини“ и подобни, но много настоятелно бихме помолили всички да помислят за примера на „съвременното“ и актуално адаптирано, според критериите на седемдесетте години на миналия век от видни наши архитекти и културтрегери на църквата „Св. Петка Самарджийска“ сред саркофаг от груб бетон в центъра на София?

А и да помислим има ли „адаптация“ на сгради във Венеция и как се прави тя и до колко я има във Виена. За Рим по-добре да не говорим.

По §51. Изменение на чл.169, ал.1

По §52. Изменение на чл.170

С посочените изменения се цели да бъде наложен терминът „адаптация“, като самостоятелен метод на опазване на недвижимите културни ценности. Но докато консервацията и реставрацията като методи целят възстановяване на автентичния вид, то адаптацията цели съвременно използване на НКЦ, по същество легално дава възможност за отклонение от автентичния вид. Впрочем по-горе коментирахме подробно изменението на чл.163, направено с §47.

По §53. Изменение на чл.179, ал.1

С това изменение се засяга защитеният архитектурен и природен ландшафт, или пейзаж според предпочитанията на някои, макар и последният френски термин да не е легален. Считаме, че така формулирани измененията дават възможност за неконтролирано нарушение на топографията на защитения ландшафт. Например, вече се появи една нова мелница, копие в естествен размер на съществуващата такава - НКЦ на границата между новия и стария град в Несебър. А , ако се появят още 10 такива в естествен размер?

По §69 от ПЗР на ЗКН. Създаване на нов §69 от ПЗР на ЗКН

С предложената промяна населените места, комплексите от паметници на културата, историческите места и паметниците на градинското изкуство, обявени за резервати до влизането в сила на Закона за културното наследство, загубват статута си на резервати и стават групови недвижими културни ценности с категория „национално значение“. С това окончателно се сваля тяхната максимална законова защита, което ги поставя в сериозен риск от увреждане.

Това се потвърждава и от §51 на настоящия ЗИД, с който се изменя чл.169, ал.6 от ЗКН, с който се допуска отклонение от ограничителния режим за строеж в групови паметници на културата и без проблем там могат да бъдат поставяни „нови обекти“. Считаме, че с постановката: „или намеси“, се дава възможност реално за всякакво строителство и промяна.

По този начин бившите резервати, превърнати вече в групови културни ценности лесно могат да загубят статута си и на такива и да се разпаднат на индивидуални културни ценности сред развихрено строителство и актуални архитектурни експерименти.

Настоящото становище е изготвено в изпълнение на резолюция на Главния прокурор от Сектор 04 „Противодействие на престъпленията против културно-историческите ценности и околната среда“ към отдел Втори – Контрол над досъдебното производство при Върховната касационна прокуратура.

С УВАЖЕНИЕ:

Н. СОЛАРОВ, ПРОКУРОР ЗАВ СЕКТОРА

